

N E K R O L O G I

PROF. DR JÓZEF KAJ*

Urodzony w 1911 roku w Krotoszynie w Wielkopolsce, pochodzący z osiadłej tam od kilku wieków rodziny szkockiej Mac Kay'ów, absolwent tamtejszego gimnazjum matematyczno-przyrodniczego, ukończył Józef Kaj w roku 1935 studia zoologiczne na Uniwersytecie w Poznaniu, gdzie też — poczynając od asystenta Katedry Rybołówstwa i Łowiectwa — przechodził kolejno szczeble kariery naukowej i organizacyjnej, pełniąc ostatnio, aż do śmierci w maju 1963 roku, obowiązki dziekana Wydziału Zootechnicznego Wyższej Szkoły Rolniczej i kierownika Katedry Rybactwa. Był członkiem wielu towarzystw naukowych, członkiem Komisji Ichtibiologii i Rybactwa PAN, rzeczoznawcą kilku ministerstw w zakresie swej specjalności. Za swoje zasługi otrzymał Krzyż Kawalerski Polonia Restituta.

W roku 1946 Józef Kaj jako ichtiolog nawiązał z archeologią bliższy kontakt, opracowując materiały wykopaliskowe z Biskupina z zakresu łowiectwa ryb i zwierzęny i zapoznając z tymi zagadnieniami ówczesne grono archeologów poznańskich.

* Wykaz prac i niektóre materiały do wspomnienia pośmiertnego przekazał mi dr Michał Iwaszkiewicz, pracownik Katedry Rybactwa Wyższej Szkoły Rolniczej, za co Mu autor tego wspomnienia dziękuje. Dr M. Iwaszkiewicz podjął się zarazem kontynuować opracowywanie wykopaliskowych materiałów osteologicznych.

Odtąd co roku przybywał do Biskupina służąc nam swoją wszechstronną znajomością tych dziedzin. Współpracował z b. Kierownictwem Badań nad Początkami Państwa Polskiego, z Instytutem Historii Kultury Materialnej i z muzeami, opracowując materiały osteologiczne, znalezione na terenach obiektów wczesnośredniowiecznych: w Biskupinie, Poznaniu, Gnieźnie, Gieczu, Kruszwicy, Ujściu, Błoniu-Rokitnie, Bródnie, Gródku n. Bugiem, Wolinie, Szczecinie, Kołobrzegu i innych miejscowościach.

Od roku 1951 prowadził kolejno na każdym obozie szkoleniowym w Biskupinie dla studentów ćwiczenia i wykłady z zakresu ichtiologii z pokazem technik wędkarskich i łowieckich.

Na zaproszenie b. Działu I Archeologii IHKM referował dwukrotnie zagadnienia możliwości poznawczych ichtiologii w prahistorii i historii oraz metodykę badawczą. Prace związane z poszczególnymi obiektami terenowymi, jak i wspomnianymi zagadnieniami, opublikował w wydawnictwach archeologicznych. Pozostałe, opracowane materiały znajdują się w tece pośmiertnej zmarłego. Profesor Józef Kaj był nie tylko znakomitym znawcą materiałów i technik łowieckich i nie tylko świetnym praktykiem i pedagogiem, ale również historykiem-badaczem tej ważnej dziedziny działalności ludzkiej w czasach prahistorycznych i późniejszych. Śmierć Profesora Józefa Kaja stała się dotkliwą stratą dla ichtiologii i dla naszej archeologii.

WYKAZ PRAC ARCHEOLOGICZNYCH PROF. DR. JÓZEFA KAJA

Prace ogłoszone drukiem:

1. Szczątki rybne w materiale kostnym wykopalisk z grodzisk kultury łużyckiej i wczesnohistorycznej w Biskupinie w powiecie Żnin, [w:] III Sprawozdanie z prac wykopaliskowych w Biskupinie w powiecie Żnin w latach 1938—1939 oraz 1946—1948, Poznań 1950, s. 72—77.
2. Pozostałości ichtiologiczne w materiale wykopaliskowym grodziska w Błoniu, „Materiały Wczesnośredniowieczne”, t. 3: 1951, s. 52, 53.
3. Możliwości poznawcze badań ichtiologicznych w archeologii i metodyka badań, „Archeologia Polski”, t. 1: 1957, s. 116—125.
4. Znaleźiska szczątków ryb w Ujściu, pow. Chodzież. Badania w 1953 roku, „Polskie Badania Archeologiczne”, t. 8: 1961, s. 112, 113.

Ponadto przekazano do druku opracowania materiałów ichtiologicznych z Gródka n. Bugiem, pow. Hrubieszów, z Giecza pod Środą Wlkp. i z Kruszwicy pod Inowrocławiem oraz z Biskupina, st. 2.